

Tilfangetagelsen af Valdemar II Sejr i Dunstableårbogen

AF

LARS KJÆR

Efter Saxo og Sven Aggesens historiske værkers bratte afslutning i 1186 svinder kilderne til dansk middelalderhistorie drastisk ind. For en af de vigtigste begivenheder i Danmarkshistorien, grev Henrik af Schwerins tilfangetagelse af Valdemar II Sejr og hans søn (Valdemar den Unge, † 1231) på Lyø i 1223, begrænser kildematerialet sig således til nogle maleriske fraser i pave Honorius III's breve og en række særdeles kortfattede notitser i danske og nordtyske årbøger.¹ Honorius skriver, at grev Henrik var trængt ind i Valdemars telt, mens hans sov, at kongen var blevet såret, og herefter, sammen med sin søn, var blevet ført ud i en skov og så bort til Henriks lande. Disse oplysninger, forklarer han, havde han fra de mange breve, han havde modtaget fra danske stormænd og gejstlige.² De danske årbøger gengiver den samme historie. Den mest detaljerede skildring findes i Rydårbogen fra slutningen af 1200-tallet,³ der fortæller at:

Kong Valdemar og hans søn Valdemar III blev ved hans egne mænds forræderi taget til fange i deres senge af grev Henrik på øen Lyø aftenen før St. Hans dag og ført til de slaviske lande.⁴

I en så kildefattig situation er ethvert selvstændigt, samtidigt kildeudsagn af interesse. En længere beskrivelse af Valdemars tilfangetagelse fra en samtidig engelsk årbog fra Augustinerklostret i Dunstable er

1 *Danmarks middelalderlige annaler*. Red. Erik Kroman. København 1980, s. 14, 62, 81, 85, 92, 279, 286. En række af kilderne er samlet og oversat i A.D. Jørgensen: *Valdemar Sejr*. København 1879, s. 58-73.

2 *Diplomatarium Danicum, 1211-1223*. Red. Niels Skyum Nielsen. København 1957, nr. 221-226, s. 282-90.

3 Anders Leegaard Knudsen: »Interessen for den danske fortid omkring 1300«. *Historisk Tidsskrift* 17. rk. 3. bd. (2000), s. 1-34, s. 8.

4 *Danmarks middelalderlige annaler*, s. 170.

imidlertid hidtil blevet overset. En oversættelse af beretningen kan findes i appendiks til nærværende artikel. I det følgende underkastes beretningen en kort diskussion.

Årbogen fra Dunstable kloster er overleveret i et håndskrift fra 1200-tallet, nu British Library MS. Cotton Tiberius A.x, fos. 5r-89v. C.R. Cheney påviste i 1969, at håndskriftet sandsynligvis er en samtidig renskreven kopi af den originale årbog.⁵ Dunstableårbogen blev udgivet første gang af Thomas Hearne i 1733 og i en kritisk udgave af H.R. Luard i 1866.⁶ Den dækker tidsrummet fra Kristi korsfæstelse i 33 indtil 1272 og er fra 1200 uafhængig af andre bevarede kilder. Den er velinformet om begivenheder både i England og resten af Europa. Dunstable ligger nær en af hovedvejene til London, og klostret har således været godt beliggende for at modtage nyt fra omverdenen. Fra 1220 og fremefter, konkluderede Cheney, er årbogen blevet opdateret omtrent årligt, den er generelt velinformet, og dens notitser er udførlige med relativt få fejl.⁷

Beretningen om Valdemars tilfangetagelse og de efterfølgende begivenheder er placeret under året 1225, efter en notits om, hvordan ærkebiskop Engelbert af Köln var blevet myrdet af en af sine egne slægtninge og lensmænd samme år.⁸ Årbogen fortæller, at en konge af Danmark (Knud VI, årbogen kender ikke navnene på nogen af de politiske aktører i Danmark) for nylig havde taget hertugen af Sachsen til fange og havde taget halvdelen af hans land fra ham og tvunget ham til at gøre lensed for resten. Denne konge var derefter gået bort og var blevet erstattet på tronen af sin søn (en fejl for hans bror, Valdemar II), »en ung ridder«. Denne nye konge satte sig for at vinde sine stormænds venskab og indbød dem, herunder også hertugen af Sachsen, til gilde. Efter gildet var kongen sejlet til øen Lyø sammen med hertugen. Her havde han og hertugen drukket videre, og kongen var blevet meget fuld. Mens han sov rusen ud, lod hertugen hans vagter dræbe, sænkede hans skibe og bortførte kongen. Da de danske stormænd hørte herom, udpegede de en »handlekraftig ridder«, kongens arving, til at lede dem mod hertugen. Hans angreb på hertugens lande var så effektive,

5 For dette og det følgende se C.R. Cheney: »The Making of the Dunstable Annals, AD. 33 to 1242«, i *Essays in Medieval History presented to Bertie Wilkinson*. Red. T. A. Sandquist & M.R. Powicke. Toronto 1969. Genudgivet i C.R. Cheney: *Medieval Texts and Studies*. Oxford 1973, 209-30. Se også Antonia Gransden: *Historical Writing in England c. 550 to c. 1307*. London 1974, s. 424-9.

6 *Annales Monastici*. Red. H.R. Luard. London 1864-9, bd. 2, s. 3-408.

7 Cheney: »Dunstable Annals«, s. 228-9.

8 *Annales Monastici*, bd. 2, s. 96.

at hertugen til sidst tilbød at slippe kongen fri, hvis danskerne ville vende tilbage til deres eget land. Tilbuddet blev godtaget, men viste sig at være falsk; hertugen gav ikke kongen tilbage. Dermed ender beretningen.

Fejlene i Dunstableårbogens beretning er åbenbare og mangfoldige. Den er komplet uvidende om navne på de danske og nordtyske aktører og begår en række fejl i deres indbyrdes forhold. Valdemar II er gjort til Knud VI's søn, og Valdemar Sejrs søn, den designerede Valdemar III, er helt overset. 'Hertugen af Sachsen' er tilsyneladende sammensat af grev Adolf af Holsten, der blev taget til fange i 1202, og grev Henrik af Schwerin, manden bag Valdemars tilfangetagelse. Den 'handlekraftige ridder', der gøres til anfører i kongens sted, må være identisk med Valdemar Sejrs søstersøn og statholder, Albert af Orlamünde. Grev Albert var rigtignok Valdemars slægtning, men ikke hans arving. Han ledte vitterlig en ekspedition ind i Schwerin i 1224, men hvor årbogen giver danskerne sejren, led Albert faktisk nederlag og blev selv taget til fange.⁹ Forklaringen på, at begivenhederne 1223-1224 fejlagtigt er samlet under 1225, skal muligvis findes i årbogens kilde. Beretningen optræder som nævnt kort efter drabet på ærkebiskop Engelbert, og den korte beskrivelse heraf er korrekt, både hvad angår datering, biskoppens navn og omstændighederne omkring drabet. Engelbert havde spillet en central rolle i forhandlingerne om kongernes løsladelse, og det er muligt, at historierne herom er nået Dunstable sammen med beretningen om ærkebiskoppens død og derfor er endt i årbogen samme sted.¹⁰ Endelig må det påpeges, at Dunstableårbogens forfatter tilsyneladende har været mindre interesseret i detaljerne i det politiske spil på den anden side af Nordsøen end i den moralske lektie om verdens troløshed og ondskab, der kunne udledes af historierne om ærkebiskoppens død og kongens tilfangetagelse. Det er også værd at hæfte sig ved den komiske tone i beskrivelsen af kongens magtesløse fuldskab. Forestillinger om danskernes umådeholdne druk var udbredte i England. William af Malmesbury berettede om danernes langtrukne drikkegilder og fortalte, at det var fra dem, englænderne havde lært at elske druk.¹¹

9 C. Paludan-Müller: *Studier til Danmarks Historie i det 13de Aarhundrede, Første Stykke: Underhandlingerne om Kong Valdemar II's Fangenskab*. København 1869, s. 23-4. Paludan-Müllers studie er stadig den mest grundige gennemgang af begivenhederne omkring Valdemars fangenskab.

10 Om Engelberts rolle, se Paludan-Müller: *Studier*, s. 100-101.

11 William of Malmesbury: *Gesta regum Anglorum. The History of the English Kings*. Red og ovs. R.A.B. Mynors, R.M. Thomson & M. Winterbottom. 2 bind. Oxford 1998-99, s. 606, 240. Se også Kasper H. Andersen: »'Hvis mit fædreland vil have mig undskyldt.' Fuldskab, et særligt dansk højmiddelalderligt kulturtræk?«, i *Skål: Studier af middelalderens alkoholkultur*. Red. Kasper H. Andersen og Stefan Pajung. Aarhus, under udgivelse.

For Dunstableårbogens forfatter bliver beretningen om Valdemar Sejrs tilfangetagelse et *exemplum*, en fortælling, der er både underholdende og moralsk opbyggelig.

I de fleste moderne skildringer af Valdemar Sejrs tilfangetagelse kan man læse, at han og grev Henrik var på jagt på Lyø, og Dunstableårbogens historie om drikkegildet kan derfor virke overraskende. De samtidige kilder ved imidlertid intet om nogen jagtekspedition, det ældste vidnesbyrd herom er Arild Huitfeldt, *Danmarckis Rigis Krønнике* fra 1600.¹² I sine breve fra 1223 skriver pave Honorius III, at kongen »ved sommertid, sammen med sit private hushold, havde trukket sig tilbage til en ø i sit rige for den milde og svale lufts skyld«. ¹³ De eneste andre samtidige kilder, der fortæller, hvad man foretog sig på Lyø, omtaler gæstebud. Det gælder således både Dunstableårbogen og den såkaldte 'Saksiske verdenskrønike', en plattysk krønike nedskrevet c. 1260-1270. Denne beretter, at Henrik af Schwerin aftenen inden overfaldet havde spist og drukket med Valdemar, uden denne havde fattet mistanke om hans planer, og at hans handling derfor var des mere forbryderisk.¹⁴ Hvad enten man gik på jagt eller ej, var det imidlertid ikke blot simpel selskabelighed, der bragte dem til Lyø. Kurt Villads Jensen har for nylig vist, at det drejede sig om et forhandlingsmøde, hvor de skulle diskutere Valdemars herredømme i Nordtyskland, og det danske hof havde taget de relevante dokumenter med.¹⁵ Det betyder imidlertid ikke, at der ikke kan være blevet afholdt gæstebud. Fester og gaveudvekslinger spillede en central rolle i det diplomatiske spil i 1200-tallets Europa.¹⁶

Selvom Dunstableårbogen i tid står nærmere begivenhederne på Lyø end nogen af de andre bevarede årbøger, indeholder dens beretning for mange fejl til, at man kan bygge meget på dens efterretninger om de politiske begivenheder omkring 1223. Men på grund af sin samtidighed giver den et vigtigt bidrag til vor viden om de historier, der florerede omkring Valdemar Sejrs tilfangetagelse. Det er sandsynligt, at Dunstableårbogen trækker på en dansk eller nordtysk beretning om tilfangetagelsen, om end de manglende detaljer og fejl kunne tyde på, at

12 Arild Huitfeldt: *Danmarks Riges Krønнике, Chronologia I, fra Knud VI til Erik Glipping*. København 1600. Genoptrykt København 1976, s. 114. Det kan selvfølgelig udmærket være, at de tog på jagt alligevel, Valdemars Jordebog fortæller, at der var hjorte på øen (*Kong Valdemars Jordebog*. Udg. Svend Aakjær. København 1926-46, bd. 1, fol. 33r, s. 31).

13 *Diplomatarium Danicum, 1211-1223*, nr. 222, s. 285, oversat i *Danmarks Riges Breve 1170-1199*. Udarbejdet af D.A. Christensen og Herluf Nielsen. København 1977, nr. 222, s. 199.

14 *Monumenta Germania Historica. Deutsche Chroniken*. Bd. 2. Red. L. Weiland. Hannover 1877, s. 244.

15 Kurt Villads Jensen: *Korstog ved verdens yderste rand. Danmark og Portugal ca. 1000 til ca. 1250*. Odense 2011, s. 489.

16 Se Jenny Benham: *Peacemaking in the Middle Ages. Principles and Practice*. Manchester 2011, s. 69-113.

det drejede sig om en mundtlig sådan. Der var tætte kontakter mellem det danske og engelske hof igennem 1200-tallet. Så sent som året før begivenhederne på Lyø, 1222, er der notitser i de engelske hofregnskaber om udgifter for den danske konges sendebud og gaver som Henrik III af England havde sendt til Valdemar Sejr.¹⁷

Der er lighedspunkter mellem Dunstableårbogens beretning og den Saksiske verdenskrønikes. Det fælles måltid aftenen før er omtalt ovenfor, og verdenskrøniken kender også detaljen om, at Henrik af Schwerin skulle have sænket kongens skibe efter tilfangetagelsen.¹⁸ Der er endvidere interessante lighedspunkter mellem Dunstableårbogens fortælling om, hvordan den danske konge drak sig fra sans og samling, mens den tyske hertug holdt igen, og Arild Huitfeldts beretning om Valdemars tilfangetagelse i hans *Danmarkis Rigis Krønнике*. Her fortælles det om mødet på Lyø, at:

kongen vaar Lystig om Aftenen/ drack oc gjorde sig Glad/ met sine gode mend/ Greffuen [Henrik af Schwerin] tog sig vare for Drick/ det beste han kunde/ De vilde da icke haffue mange af sine tienere hos sig/ på det hand skulde icke bliffue mistenckt/ til saa lenge at konning Voldemar vaar udi Senge/ De alle hans tienere vaare drukne

Henrik af Schwerin lod derefter sine mænd kalde sammen, og de tog kongen, der sov dybt – »meget træt oc drucken« – til fange.¹⁹

Kr. Erslev gjorde i en række studier op med forestillingen om, at Huitfeldt havde haft adgang til en overflod af senere tabte kilder. Men han grundlagde samtidig, som Erik Arup senere udtrykte det, en »for dansk historieforskning særegen liden disciplin, nemlig selve Huitfeldtforskningen«, dvs. den kildekritiske efterprøvning af Huitfeldts kilder. Huitfeldt var således ikke opgivet som kilde, men bevisbyrden lå nu hos dem, der søgte at påvise sådanne ældre kilder til Huitfeldts fortællinger.²⁰ Dunstableårbogens betydning blev først opdaget i 1700-tallet,

17 *Diplomatarium Danicum, 1211-1223*, nr. 206-7, s. 262-3. Om de danske kontakter i Europa, se Mia Münster-Swendsen: »Educating the Danes: Anglo-Danish Connections in the Formative Period of the Danish Church, c. 1000-1150«, i *Friendship and Social Networks in Scandinavia, c. 1000-1800*. Red. Thomas Småberg og Jón Vidar Sigurdsson. Turnhout 2013, s. 153-173.

18 *Monumenta Germaniae Historica. Deutsche Chroniken*, bd. 2, s. 244.

19 Huitfeldt: *Danmarks Riges Krønike*, s. 114.

20 Kristian Erslev: »Erik Plovpenning's Strid med Abel. Studier over ægte og uægte kilder til Danmarks historie«. *Historisk Tidsskrift*, 6. rk., 2. bd. (1889-90), s. 359-442; Erik Arup: »En tabt kilde hos Hvitfeldt«. *Historisk Tidsskrift*, 8. rk. 1. bd. (1908), s. 383-93. For det nyeste bidrag til Huitfeldtforskningen, se Svend Clausen: »Fængselskrøniken. Den Hellige Jens Grands lidelser«. *Historisk Tidsskrift*, 19. rk. 2. bd. (2011), s. 416-5.

og der er ingen tegn på, at Huitfeldt skulle have haft adgang til den. De talrige afvigelser mellem hans og årbogens beretning gør det ligefrem usandsynligt, at han har fået kendskab til historien om Valdemar Sejrs fuldskab derfra.²¹ Det er dog interessant, at begge har en sådan fortælling om Kong Valdemars fuldskab. To forklaringsmuligheder foreligger: Enten har Huitfeldt haft adgang til en tabt beretning, der også kendte denne tradition – dette må dog, jf. Erslev, forblive spekulation – eller også har han selvstændigt konstrueret historien, måske med udgangspunkt i den føromtalt Saksiske verdenskrønikes beskrivelse af det fælles måltid og den etablerede fortælletradition om fuldskab og svig i højmiddelalderens Danmark.

Beretningen om den danske konges fuldskab og hans udenlandske fjendes forræderi passer under alle omstændigheder ind i denne tradition.²² Adskillige af de tekster, der blev forfattet i kredsene omkring kongehuset, gjorde meget ud af, hvordan deres fjender havde optrådt som Judas ved at forråde deres bordfæller. Valdemar I var, som han selv udtrykte det i sit gavebrev til Vitskøl kloster, blevet angrebet midt under et »festligt gilde« i Roskilde i 1157.²³ Saxo og *Knytlingesaga* henleder begge opmærksomheden på den selskabelige druk, der gik forud for forræderiet. I *Gesta Danorum* beretter Saxo om, hvordan »lystigheden steg, efterhånden som de små bægre gik fra hånd til hånd«, og *Knytlingesaga* fortæller, at Sven, Knud og Valdemar sad sammen og drak og var lystige, indtil førstnævntes mænd kaldte ham bort og iværksatte overfaldet.²⁴ Også drabet på Valdemar Sejrs farfar, Knud Lavard, blev forbundet med et gilde. Robert af Ely, der dedikerede sit værk til Knuds bror og hævner Erik Emune, påstod, at Magnus Nielssøn oprindeligt havde planlagt at dræbe Knud under det kongelige julegilde, og *Knytlingesaga* fortæller, at Knuds mænd var blevet drukket så fulde på gildets sidste dag, at de faldt i søvn på hjemturen og således ikke kunne beskytte

21 Se Ellen Jørgensen: *Historieforskning og Historieskrivning i Danmark indtil Aar 1800*. København 1931, s. 106-116.

22 Se herom Lars Kjær: »Feasting with Traitors: Ritual and Rhetoric of Royal Meals in Medieval Scandinavia«, i *Power of Practice: Rituals and Politics in Northern Europe c. 650-1350*. Red. Lars Hermanson, Wojtek Jezierski, Hans Jacob Orning & Thomas Småberg. Under udgivelse. Samme: »Druk, kongedrab og kongemagt i højmiddelalderens Danmark«, i *Studier af middelalderens alkoholkultur*.

23 *Diplomatarium Danicum, 1053-1169*. Red. Lauritz Weibull og Niels Skyum-Nielsen. København 1963, nr. 120, s. 226, oversat *Danmarks Riges Breve, 1053-1169*. Udarbejdet af C.A. Christensen, Gustav Herman & Herluf Nielsen. København 1975, nr. 120, s. 121.

24 *Saxo Grammaticus Gesta Danorum*. Red. og ovs. Karsten Friis-Jensen og Peter Zeeberg. København 2005, 14.18.3, bd. 2, s. 226-7 og 'Knytlinga saga', i *Danakonunga sogur*. Red. Bjarni Gudnason. Reykjavik 1982, kap. 114, s. 287.

deres herre.²⁵ I Saxos *Gesta Danorum* er der endvidere talrige historier, om, hvordan tapre danske sagnkonger og helte var blevet drukket fulde og myrdet af danskernes naboer i øst og vest. Da Rolf Krake holdt gilde for sin svenske statholder Hjartvar, drak han selv og hans mænd til de segnede, mens svenskerne holdt igen og på forræderisk vis overfaldt danskerne, mens de sov rusen ud.²⁶ Det samme trick havde også kostet danskerne deres herredømme over England. Den berygtede forræder Harald Godwineson havde beordret, at alle danskere i England, skulle inviteres til gilde og gives rigeligt at drikke og så dræbes, når de var faldet i søvn. »På den måde«, erklærede Saxo, »genvandt England ved en forbrydelse den selvstændighed, det havde mistet af fejhed«.²⁷

Beretningen i Dunstableårbogen tyder på, at lignende historier florerede omkring tilfangetagelsen af Valdemar Sejr. Det sandsynligvis samtidige digt *Planctus de captivitate regum Danorum* fortæller intet om selve Valdemars tilfangetagelse, men det sammenligner hele tre gange Henrik af Schwerin med Judas – der som bekendt forrådte Kristus efter et fælles måltid.²⁸ Det vil føre for vidt at spekulere over, hvorfra historien om Henriks forræderi under et gæstebud stammer. Historien der er bevaret i Dunstableårbogen, er overordnet den danske konge og hans mænd positivt stemt, om end Valdemar Sejr også reduceres til en temmelig komisk figur, men det er ikke ensbetydende med, at historien nødvendigvis startede i kredsen omkring kongehuset. Det er også muligt, at andre uafhængige fortællere har gjort brug af en udbredt fortælletradition om forræderen ved gæstebuddet for at (bort)forklare det uheld, der var tilstådt riget. Dunstableårbogen bringer således ikke meget troværdigt nyt om de politiske begivenheder omkring og efter Valdemars tilfangetagelse, men den giver ny indsigt i, hvordan man i samtiden forstod og talte om begivenhederne.

Endelig rejser beretningen spørgsmålet om, hvor tæt knyttet middelalderens Danmark var til resten af Vesteuropa. Beretninger og nye idealer flød ikke blot til Danmark udefra i perioden. Man lyttede også til og nedskrev beretninger om danskerne og deres konger udenfor rigets grænser. Det aktuelle eksempel viser dog også, at der var grænser for, hvor velorienterede man var om danske forhold, selv i et ellers velunderrettet engelsk kloster.²⁹

25 *Vitae Sanctorum Danorum*, s. 238; 'Knytlinga saga', kap. 92, s. 253.

26 *Gesta Danorum*, 2,7,2, bd. 1, s. 170-1.

27 *Gesta Danorum*, 10,21,6, bd. 1, s. 686-9.

28 *Scriptores minores historiae Danicae medii ævi*. Red. M.Cl. Gertz. København 1917-22, bd. 1, s. 476-7, l. 25, 56-7.

29 Sammenlign med fortællingen om mordet på Erik Plovpenning i Matthew Paris: *Chronica majora*. Red. H.R. Luard. 7 bind. London 1872-84, bind. 5, s. 221f.

Appendiks

OVERSÆTTELSE AF KILDETEKSTEN

(1225) Det samme år, efter at kongen af Danmark havde taget hertugen af Sachsen til fange i krig, og han havde givet ham en del af sit land for sin frihed og havde gjort lensed for resten, sov denne konge ind i Herren. Hans søn, en ung ridder, afholdt et storslået gæstebud, idet han ønskede at vinde sine stormænds venskab. Han inviterede ærkebiskopper, biskopper, grever og stormænd og mænd af ædelt blod, og iblandt dem også den førømtalte hertug, og under måltidet viste han ham større ære end nogen anden. Men da festen var ovre, og mange ønskede at sove, tog han den førnævnte hertug med sig på et skib og sejlede til en bestemt ø. Her var der, udover det hjemlige øl, så meget som en hel tøndefuld vin. Men sandelig, jo mere kongen søgte at hævede sig over hertugen i druk, jo mindre evnede han, hvad han satte sig for. Indtil han havde drukket så meget, at han var blevet ganske beruset og meget af hans hushold med ham. Fra hvilket det hændte, at mens han og hans mænd sov, fulde af vin som de var, sænkede hertugen med sit følge kongens skib, dræbte hans vagter, og placerede den sovende konge, indviklet i sine egne sengeklæder, i deres eget skib og sejlede tilbage til deres eget land.

Da det blev kendt, og rigets stormænd havde kaldt sammen til rådslagning, blev en bestemt handlekraftig ridder, kongens slægtning og arving, gjort til anfører for alle kongens venners styrker. Han invaderede hertugens lande og påførte gennem plyndring af hans ejendom, afbrænding af godser, og besættelse af borge hertugen utallige tab. Hertugen havde dog en uindtagelig borg, i hvilken han opholdt sig sammen med den fangne konge. Men selvom han ikke behøvede at frygte for sit eget liv, kunne han alligevel ikke bære den skade, han led på sin ejendom. Han tilbød rigets stormænd, at hvis de ville vende tilbage til deres eget land med hæren, ville han sende deres konge tilbage til dem med stor ære. Og han svor, at hvis de nægtede at gøre det, ville han øjeblikkelig dræbe deres konge. Og så spurgte alle stridsmændene de danskes hærfører, om de ikke på disse betingelser skulle drage hjem. Hærføreren svarede dog således: »Selvom jeg ved, at dette forslag kommer fra et falsk sind, så vil jeg dog ikke give indtryk af, at jeg kerer mig mere om kongens rige end hans liv, og jeg vil gøre som I foreslår.« Således vendte hæren hjem og, som hærføreren rigtigt havde forudsagt, blev folkets gode tro holdt for nar.³⁰

30 »Eodem anno, cum rex Daciæ ducem Saxoniae in bello cepisset, et partem terræ

SUMMARY

The Capture of Valdemar II of Denmark according to the Dunstable Chronicle

The capture of King Valdemar 2 and his son in 1223 by count Henrik of Schwerin was a significant event in Danish medieval history. The release of the king was secured only several years later, after paying a hefty ransom, and Valdemar did not subsequently succeed in reestablishing his formerly powerful position in Northern Germany. Among the few and brief sources to the episode is the hitherto overlooked AD 1225 entry in the Dunstable Chronicle. The text of the otherwise reliable chronicle is on this particular matter crammed with factual error and adds little to our knowledge on the event itself. Nevertheless, the brief tale, which is translated into Danish in an appendix to the article, demonstrates certain ideological and literary motifs typical for the epoch such as the tragi-comical nature of drunkenness, and treason through apparent friendship. Allegedly, schemes and circumstances of this kind led to the success of the abduction. Finally, parallelisms and possible connections between the chronicle and other sources are discussed.

suæ pro liberatione sua ei dedisset, et de parte residua ei homagium fecisset, rex ille quievit in Domino. Cui filius suus miles ætatis adolescentis, volens sibi baronum suorum gratiam comparare, solemne festum celebravit. Ad quod archiepiscopos et episcopos, comites, magnates, et nobiles, et ducem nominatum inter cæteros invitavit et præ omnibus in convivio ei honorem exhibuit. Festo vero finito, volens tantam multitudinem declinare, assumpto secum duce præfato, in quandam insulam divertit navigio galearum. Ubi, præter pocula patriæ, tantum unum vini dolium invenit. Rex vero tanto magis duci inebriando intendebat, quanto paucioribus intendere habebat. Dum vero ipsum inebriare nitebatur, ipsemet inebriatus est, et multi de familia sua cum eo. Unde factum est, ut, dum ipse et sui crapulati a vino sopirentur, dux cum familia sua galeas regis mari submersit, et vigilem regis interfecit, et regem dormientem, pannis propriis involutum, in galeas suas injectum, in provinciam suam propriam asportavit. Quo comperto, et per magnates regni congregato concilio, quidam miles strenuus, consanguineus regis et hæres, factus est dux exercitus omnium amicorum regis. Qui terram dicti ducis invasit, et tum rerum deprædatione, tum villarum incendiis, tum castrorum occupatione, duci damna intulit infinita. Dux autem quandam arcem inexpugnabilem habebat, in qua cum rege furato residebat. Et licet de corpore suo sibi non timeret, rerum tamen damna non patiens, obtulit primatibus regis, si vellent cum exercitu in Daciam remeare, ipse reduceret eis regem eorum cum magno honore. Et juravit quod statim regem eorum interficeret, si hoc facere recusarent. Et tunc omnis exercitus rogavit ducem Daciæ quod cum conditione præmissa ad propria remearet. Dux autem ad hæc respondit, »Quamvis sciam, quod animo fallendi hæc proferat; tamen ne videar magis regnum quam vitam eius diligere, faciam quod hortamini.« Et sic exercitu redeunte, et duce veritatem prophetante, delusa fuit simplicitas popularis.«

Den latinske tekst findes i *Annales Monastici*, bd. 3, s. 96-7. Jeg er David Bates og Graeme Ward taknemmelige for hjælp med oversættelsen.